

✚ UKRAINAN KRIISI

Suomalaiset rakensivat koulun Ukrainaan: Karu kohtalo

Ministeri Kai Mykkänen kävi vuonna 2016 suomalaisten lahjoittaman koulun avajaisissa Hersonissa. Uudella vierailullaan maaliskuussa Mykkänen puhui pommisuojien rakentamisesta. Mitä tapahtuikaan koululle, joka rakennettiin Suomen tuella ennen Venäjän suurhyökkäystä?

Sodan jäljet. Kiovassa ympäristöministeri Kai Mykkäselle (kok) Venäjän kerrostaloon tekemän raketti-iskun tuhoja esitteli väestönsuojeluorganisaation johtotehtävissä työskentelevä Oleh Stovolos. KUVA: INSTA: @FOTOS_KYIV

Tunnelma oli juhlava ja kansallispukuisten tyttöjen hiuksissa oli auringonkukkia Ukrainan Hersonissa vuonna 2016. Silloin Kai Mykkänen (kok) oli ulkomaankauppa- ja kehitysministerinä avaamassa suomalaisten lahjoittaman koulun.

Eilen 14:26 | Päivitetty eilen 15:17

Pekka Lähteenmäki

Viime viikolla Mykkänen teki ympäristö- ja ilmastoministerinä uuden vierailun muuttuneeseen Ukrainaan. Venäjän synkästä hyökkäyssodasta huolimatta Ukraina on Mykkäsen mukaan mennyt eteenpäin: ”Kyllä Ukrainassa uusi ote on. Ministerit ovat tuoreelta pohjalta tulleet tehtäviinsä. Heillä on hands on -asenne, matalat hierarkiat ja vahva konkretiaan pyrkiminen.”

”Onhan tämä tietysti masentava tilanne. Viimeksi oltiin rohkaisevissa merkeissä avaamassa suomalaisten rakennuttamaa koulua. Ja muistan, että vastaanotto oli siellä poikkeuksellinen sydämellinen.”

Edellinen vierailu. Vuonna 2016 Hersonissa juhlittiin, kun ministeri Kai Mykkänen ja kehitysrahoittaja Nefcon johtaja Magnus Rystedt olivat vieraina Hersonin suomalaiskoulun avajaisissa ennen Venäjän täysimittaista hyökkäystä. KUVA: TIMO PYLVANAINEN

Ukrainan kannalta kriittisin asia on edelleen apu tykistöammusten pulaan ja muun aseavun saaminen.

Tästä huolimatta viime perjantain vierailua leimasi pyrkimys konkreettiseen edistykseen siviilipuolella. Käytiin läpi yritysysteistyötä kuten sitä millaista osaamista suomalaisyritykset voivat tarjota ydinenergiaturvallisuudessa, pommisuojien rakentamisessa sekä energijärjestelmän tukemisessa, kuten Wärtsilän kaasuvoimaloissa. Ympäristöasioista esillä oli Ukrainan metsien hallinta ja hoito sekä ympäristötuhojen dokumentointi ja korjaaminen.

Ukrainassa on 20 ydinvoimalaa. Ne eivät toimi normaalisti, koska yhteistyö Venäjän Rosatomin kanssa on katkennut. Suomi voi siis auttaa ydinturvallisuudessa.

Ukraina on tosissaan EU-tiellä

Yritysjohtajia ryhmässä oli mukana edustajia muun muassa *Fortumista*, *Wärtsilästä*, *Konecranesista*, *Metsosta*, *Koneesta* ja *Peikko Groupista*. Mykkänen kehuu uutta johtajapolvea.

”Olen kymmeniä ellei satakin neuvottelua ministerinä käynyt ja kyllä Ukrainan jälleenrakennuksesta vastaava varapääministeri, ympäristöministeri ja varaenergiaministeri kuuluvat parhaaseen desiliiniin siinä, että on kykyä käydä hankkeita konkreettisesti läpi.”

Hänestä oli myös yllättävää, miten tarkasti ukrainalaiset haluavat jo nyt pyrkiä noudattamaan EU-direktiivejä.

”Sotatilanne on yhdistänyt kansan ennennäkemättömällä tavalla. Olin yllätynyt kuinka systemaattisesti he käyvät läpi EU-direktiivien toimeenpanoa. Se kertoo siitä, että he ovat tosissaan jäsenyyden kanssa”, Mykkänen sanoo.

Parhaimmillaan EU-pyrkimys voi hänen mukaansa olla ankkuri, joka pitää muutosta käynnissä.

”Vierailu antaa uskoa siihen, että täällä voidaan oikeasti loikata eurooppalaiseksi maaksi kohti oikeusvaltiota ja toimivampaa taloutta. Toki matka on huimaavan pitkä”, Mykkänen sanoo.

Sodan lisäksi Ukrainaa vaivaa köyhyys ja korruptio, joka on sitkeä vaiva.

Avajaiset. Suomalaiskoulun suunnittelija, A-Insinöörien konsultti Mirko Soronen kuvattiin Hersonissa vuonna 2016 uuden suomalaiskoulun edessä. Vanhan koulun opettajat olivat kunnostaneet talkootyönä. Koulussa oli paljon Venäjän valtaamalta Krimiltä pakenneita lapsia. KUVA: TIMO PYLVÄNÄINEN

Tulvavesi valtasi koulun

Kun Mykkänen vieraili vuonna 2016 Ukrainassa, Hersoniin avattiin suomalaisella kehitysavulla rakennettu koulu. Elementit kouluun teki suomalainen Elemenco, ja ne kuljetettiin 28 rekalla läpi Ukrainan.

Silloin Venäjä oli jo vallannut Krimin. Itä-Ukrainan sodassa Venäjä oli jo vahvasti mukana ja tuki ”kapinallisjoukkoja”. Sitten Venäjä aloitti täysimittaisen hyökkäyksen ja miehitti Krimin lähellä sijaitsevan Hersonin.

Rakennusyhtiö Elemenco-yhtiön toimitusjohtaja Antero Vartiainen oli tiiviisti yhteydessä Hersoniin. Hänen mukaansa koulu pysyi pitkään ehjänä, mutta miehityksen aikana sieltä oli sähkö ja lämpö poissa.

Sitten Ukrainan vastahyökkäys alkoi edetä. Kahovkan pato murtui, joka aiheutti valtavan tulvan Hersonin alueella. Pato oli venäläisten hallussa, joten erittäin todennäköisesti venäläiset asettivat räjähteet padon heikkoon kohtaan ja räjäyttivät sen ennen vetäytymistään.

”Vesi nousi jopa koulun toisen kerroksen ikkunoiden tasalle. Esimerkiksi koulun sähkölaitteet ovat varmasti rikkoutuneet”, Vartiainen sanoo.

Elemenco-yhtiön toimitusjohtaja Antero Vartiainen (vas) luovutti Hersonin suomalaiskoululle kelloa. Keskellä rehtori Galina Luhova, joka myöhemmin nousi kaupunginjohtajaksi. Vartiainen on sodan alettua pitänyt yhteyttä Luhovaan. KUVA: TIMO

Koulussa oli muun muassa maalämpöjärjestelmä. Nyt koulua on Vartiaisen mukaan jonkin verran särjetty ja katolta on viety aurinkopaneeleja. Alue on myös edelleen turvaton siviileille, sillä Venäjän tarkka-ampujat ammuskelevat alueelle Dnepr-joen toiselta puolelta.

Vartiaisen tiedot ovat peräisin koulun entiseltä rehtorilta Galina Luhovalta, jonka henkilötarina on myöskin kiinnostava. Luhova eteni rehtorin virasta kaupunginhallintoon. Miehityksen aikana venäläiset tekivät polttopulloiskun hänen kotiinsa.

Ukrainan vallattua Hersonin takaisin Luhova palasi ja eteni Hersonin kaupunginjohtajaksi. New York Times teki Luhovasta vuosi sitten näyttävän artikkelin. Toimittaja oli mukana, kun venäläisten kranaatit osuivat lähelle kaupunginjohtajan autoa.

Nyt Luhova on jättänyt kaupunginjohtajuuden ja toimii humanitaarisissa tehtävissä.

Koululaiset. Hersonin suomalaiskoulun oppilaista moni oli jo vuonna 2016 paennut Venäjää, sillä he olivat pakolaisia Venäjän valtaamalta Krimiltä. KUVA: TIMO PYLVÄNÄINEN

”Kyllähän sinne tietysti tarvitaan koulu”

Mykkänen kävi perjantain vierailullaan myös kiovalaisessa päiväkodissa, joka on rakennettu Nefcon kautta Suomen tuella.

”Kouluyhteistyö jatkuu ja sitä täytyykin jatkaa. Venäjän miehittämällä alueilla on paljon koulurakennuksia, jotka ovat jääneet hunningolle ja niitä on tahallaan sabotoitu. On tärkeää saada niitä kuntoon.”

Hänen mukaansa oli koskettavaa vieraillla raketti-iskun kohteeksi joutuneen kerrostalon luona. Iskussa oli kuukausi sitten tullut siviiliuhreja: ”Ja koskettavaa oli vieraillla Maidan-aukiolla ja katsoa niitä lippumääriä heidän muistoksi, jotka ovat Ukrainan asian puolesta kaatuneet.”

Toisaalta vierailulla ei törmätty sotaan muuten kuin keskusteluissa ja näillä vierailuilla.

”Monen mielikuva on, että Ukrainassa on vain sotaa. Mutta Kiova on miljoonakaupunki, joka elää ja sykkii koko ajan. Siellä rakennetaan uutta ja korjataan vanhaa koko ajan valtavasti. Ukrainassa on monta todellisuutta”, Mykkänen sanoo.

Entä pitäisikö Hersonin koulu kunnostaa suomalaistuella, jos Ukraina saa työnnettyä Venäjän joukot kauemmas ja tilanne rauhoittuisi alueella?

Vakava paikka. Ministeri Kai Mykkänen tapasi Hersonin suomalaiskoulussa kuusivuotiaat Elizan ja Sashan. Kuva vuodelta 2016. KUVA: TIMO PYLVÄNÄINEN

”Kyllähän sinne tietysti tarvitaan koulu. Toivon, että voitaisiin olla auttamassa sen laittamista ehompaan kuntoon. Mutta en lähde henkseleitä paukutellen lupaamaan mitään. Toimiala myös kuuluu enemmän kehitysministeri Ville Taviolle (ps)”, Mykkänen sanoo.

Ukraina on kuitenkin tärkeä painopistealue hallituksen kehitystyössä, vaikka kokonaisuudessaan määrärahoja onkin leikattu.

”Tietysti olisi se luontevaa, että olisimme laittamassa paikat uudelleen kuntoon.”